

Pitkäsuo-Särkämäntakasen (FI0600110) sammal- ja putkilokasvikartoitukset 2018

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Timo Kypärä

JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

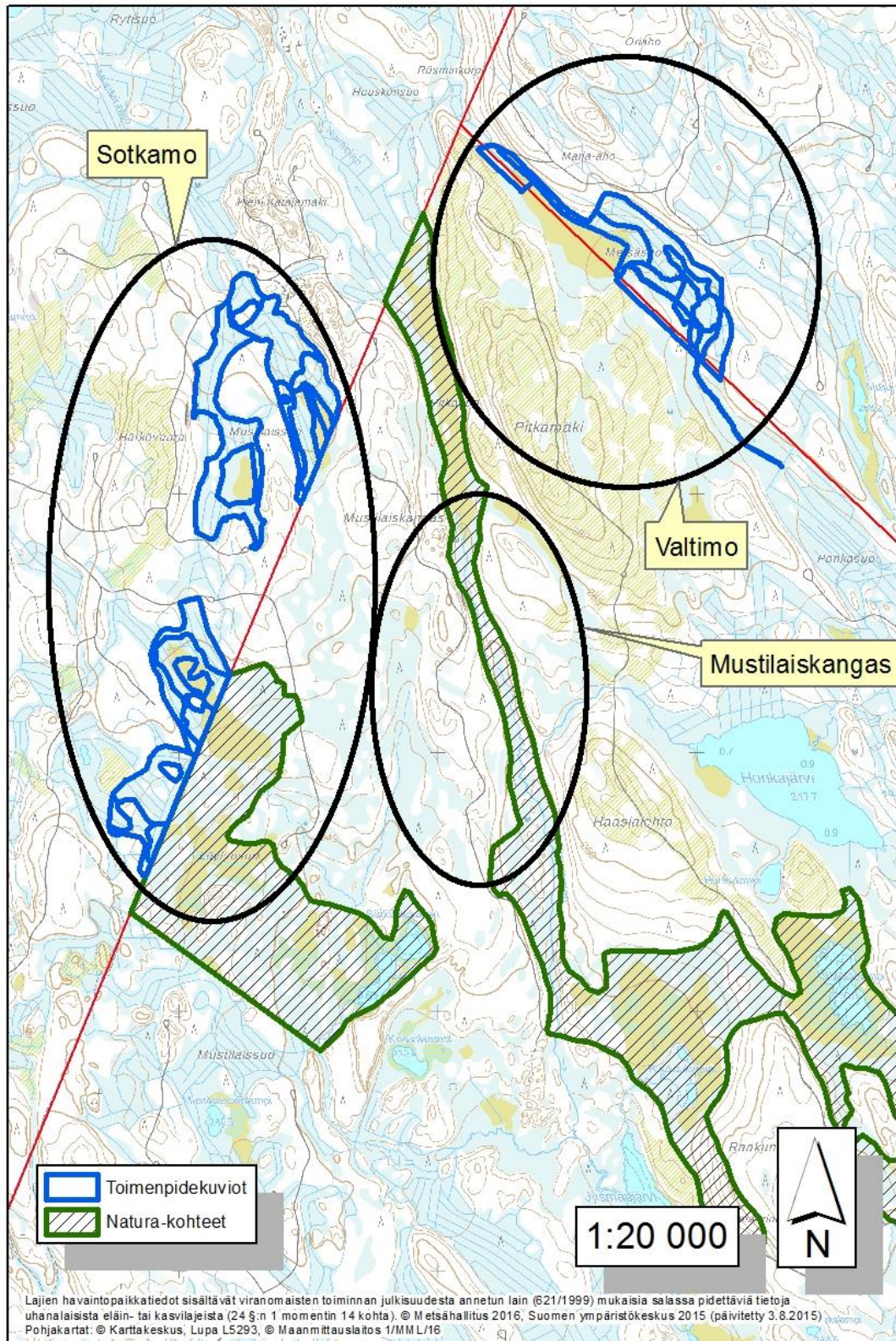
Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE+ rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Pitkäsuo-Särkämäntakasen Natura2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä sammal- ja putkilokasvikartoitus on tehty Pitkäsuo-Särkämäntakasen ojitettujen soiden ennallistamissuunnitelman laatimista varten. Lisäksi kartoitettiin Natura-alueen huomionarvoista sammal- ja putkilokasvilajistoa myös toimenpidealueiden ulkopuolella Mustilaiskankaalla. Raportoinnin selkeyttämiseksi alue on jaettu kolmeen (3) osa-alueeseen; 1) Sotkamo, 2) Valtimo ja 3) Mustilaiskangas. Osa-alueeseen 1 kuuluu ne toimenpidekuviot jotka sijaitsevat Sotkamon kunnan puolella. Osa-alueen 2 toimenpidekuviot sijaitsevat Valtimon ja Rautavaaran rajalla. Osa-alue 3 käsittää Mustilaiskankaalla kartoitetun puronvarsi- ja lähteikköalueen. (Kuva 1).

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Pitkäsuo-Särkämäntakasen Natura-alue sijaitsee maakuntien rajalla Pohjois-Savossa Rautavaaran kunnassa, mutta toimenpidekuvioita on myös Kainuun puolella Sotkamon kunnan alueella ja Pohjois-Karjalassa Valtimon kunnassa. Eliömaantieteellisesti kartoitetut kohteet sijaitsevat Pohjois-Karjalan (PK) ja Kainuun (Kn) eliömaakunnissa. Alueellista uhanalaisuutta tarkasteltaessa kohteet sijaitsevat Keskipohjoisella kasvillisuusvyöhykkeellä Pohjois-Karjala -Kainuun osa-alueella (3b). Pitkäsuo-Särkämäntakasen Natura-alueelta on tallennettu 24 uhanalaisen sammal- ja putkilokasvin havaintoa LajiGIS-järjestelmään (13.11.2018). Havainnot koostuvat neljästä putkilokasvilajista ja yhdestä sammallajista. Natura-alueen ulkopuolella sijaitsevilta toimenpidekuvioilta ei ole aiempia havaintoja uhanalaisista kasvilajeista.

Kartoitukseen käytettiin kaksi (2) maastotyöpäivää ja ne suoritettiin 11.-12.9.2018. Kartoituksessa käytettiin yleiskartoitusmenetelmää, jossa kohdelajeina ovat uhanalaiset, silmällä pidettävät, rauhoitetut ja harvinaiset lajit. Kartoituksen kohteena olevista sammallajeista kerättiin näytteitä, joista lajinmääritys varmistettiin mikroskooppilla. Kerättyjen näytteiden ja huomion arvoisten lajien havaintopaikat tallennettiin GPS-

paikantimeen. Myös kuljettu kartoitusreitti tallennettiin GPS-paikantimeen. Kartoituksesta maastossa, mikroskooppisesta lajinmäärittämisestä ja raportoinnista vastaa luontokartoittaja Timo Kypärä Metsähallituksen Järvi-Suomen luontopalveluista.

Kuva 1. Pitkäsuo-Särkämäki Natura-alue, kartoituksen osa-alueet ja toimenpidekuviot kartalla.

TULOKSET

Lajitieto/lajihavainnot

Pitkäsuo-Särkämäkän Natura-alueelta ja sen läheisyydestä kartoituksessa havaittiin 5 huomionarvoista sammallajia ja niille yhteensä 11 havaintopaikkaa. Huomionarvoisia putkilokasvilajeja ei havaittu. Huomionarvoiset sammallajihavainnot on listattu oheiseen taulukkoon (taulukko 1) ja tarkemmat havaintotiedot tallennetaan LajiGIS-järjestelmään. Jäljempänä on havaintoja tarkasteltu osa-aluekohtaisesti. Lajihavainnot ja maastoinventoinneista tallennetut kartoitusreitit on koottu liitteeseen 1.

Taulukko 1. Pitkäsuo-Särkämäkän huomionarvoiset lajihavainnot.

N:o	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	UHEX	Havainnot kpl
1	<i>Riccardia multifida</i>	haaraliuskasammal	NT/RT	3
2	<i>Riccardia chamedryfolia</i>	luhtaliuskasammal	RT	4
3	<i>Tritomaria polita</i>	pussikämmensammal	RT	2
4	<i>Racomitrium aciculare</i>	purotierasammal	RT	1
5	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	kantoraippasammal	NT	1

NT = silmällä pidettävä

RT = alueellisesti uhanalainen

Osa-alue 1 - Sotkamo

Osa-alueen 1 toimenpidekuviot sijaitsevat kunnan rajalla Härkövaarassa Sotkamon puolella. Lajistollisesti mielenkiintoisin alue on Mustilaissuolla kunnan rajan tuntumassa. Täällä kasvillisuus on paikoin rehevää, jopa lettoista. Kohteella kasvaa vaateliaita lajeja kuten rimpivihvilä (*Juncus stygius*), mähkä (*Selaginella selaginoides*), rimpisirppisammal (*Scorpidium revolvens*), kultasirppisammal (*Loeskyphum badium*) ja pohjanraikasammal (*Sphagnum subfulvum*).

Huomion arvoiset lajihavainnot tehtiin kuitenkin lettoisen alueen pohjoispuolella sijaitsevilta lähteiköiltä. Avosuon länsipuolella sijaitsevassa lähteikössä kasvaa runsaasti haaraliuskasammalta (*Riccardia multifida*). Seuralaislajeina esiintyy hetesirppisammalta (*Warnstorfia exannulata*), purokaltiosammalta (*Harpanthus flotovianus*), heterahkasammalta (*Sphagnum warnstorffii*) ja lettorahkasammalta (*S. teres*). Avosuon itäpuolella on lähteisyyttä suo-ojissa, joista havaittiin runsaat kasvustot luhtaliuskasammalta (*Riccardia chamedryfolia*). Lähdeojassa kasvaa myös hetesirppisammalta, heterahkasammalta, kalvaskuirisammalta (*Straminergon stramineum*) ja punasirppisammalta (*Warnstorfia sarmentosa*).

Mustilaissuon länsireunasta löytyi kasvusto kantoraippasammalta (*Anastrophyllum hellerianum*). Sammal kasvaa vanhalla maapuulla matalan kallioseinämän tyvellä.

Osa-alue 2 - Valtimo

Osa-alueen 2 toimenpidekuviot sijaitsevat Rautavaaran ja Valtimon kuntien rajalla Metsäsuolla. Osa-alueelta ei havaittu huomionarvoisia sammal- tai putkilokasvilajeja.

Osa-alue 3 - Mustilaiskangas

Osa-alue 3 käsittää osan Pitkäsuota Mustilaiskankaan ja Haasialehdon välissä. Lähteestä Mustilaiskankaan kohdalla löytyi suhteellisen runsas kasvusto pussikämmensammalta (*Tritomaria polita*) ja luhtaliuskasammalta. Seuralaislajeina kasvaa hetesirppisammalta, purolähdesammalta (*Philonotis fontana*) ja kuppilapasammalta (*Pellia neesiana*).

Haasialehdon luoteispuolella sijaitsevassa lähteikössä kasvaa myös pussikämmensammalta ja luhtaliuskasammalta. Lisäksi havaittiin runsas kasvusto haaraliuskasammalta. Seuralaislajeina esiintyvät mm. kultasammal (*Tomentypnum nitens*), lettoväkäsammal (*Campylium stellatum*), heterahkasammal ja lettorahkasammal.

Honkajärven laskupuron kallioisesta koskikohdasta havaittiin melko runsas kasvusto purotierasammalta.

HOITO YM. SUOSITUKSET

Osa-alueen 1 lähteiköt tulee ottaa huomioon ennallistamistoita toteutettaessa. Läntisempi haaraliuskasammalta kasvava lähteikkö on ojan varrella ja kooltaan laajempi kuin Saktin biotooppikuvioaineisto antaa ymmärtää. Ojan vartta koneella liikuttaessa tulee välttää liikkumista lähteikön puolella ojaa. Tarkemmat kasvustojen havaintopaikat on osoitettu kartalla liitteessä 2.

Itäisempi luhtaliuskasammalta kasvava lähteikkö on ojituksen vuoksi luonnontilaltaan selvästi heikompi kuin edellä mainittu lähteikkö. Ojissa kasvavat luhtaliuskasammal kasvustot voidaan huomioida ojia täytettäessä. Kasvustot voidaan siirtää turvaan lapiolla miestyönä tai kuorimalla sammalkasvustot n. 10 metrin matkalta havaintopaikan ojaa ja levittämällä ”kuorittu” sammalmassa täytetyn ojan päälle. Mikäli ojat padotaan, ei sammalkasvustoja tarvitse siirtää. (Liite 2).

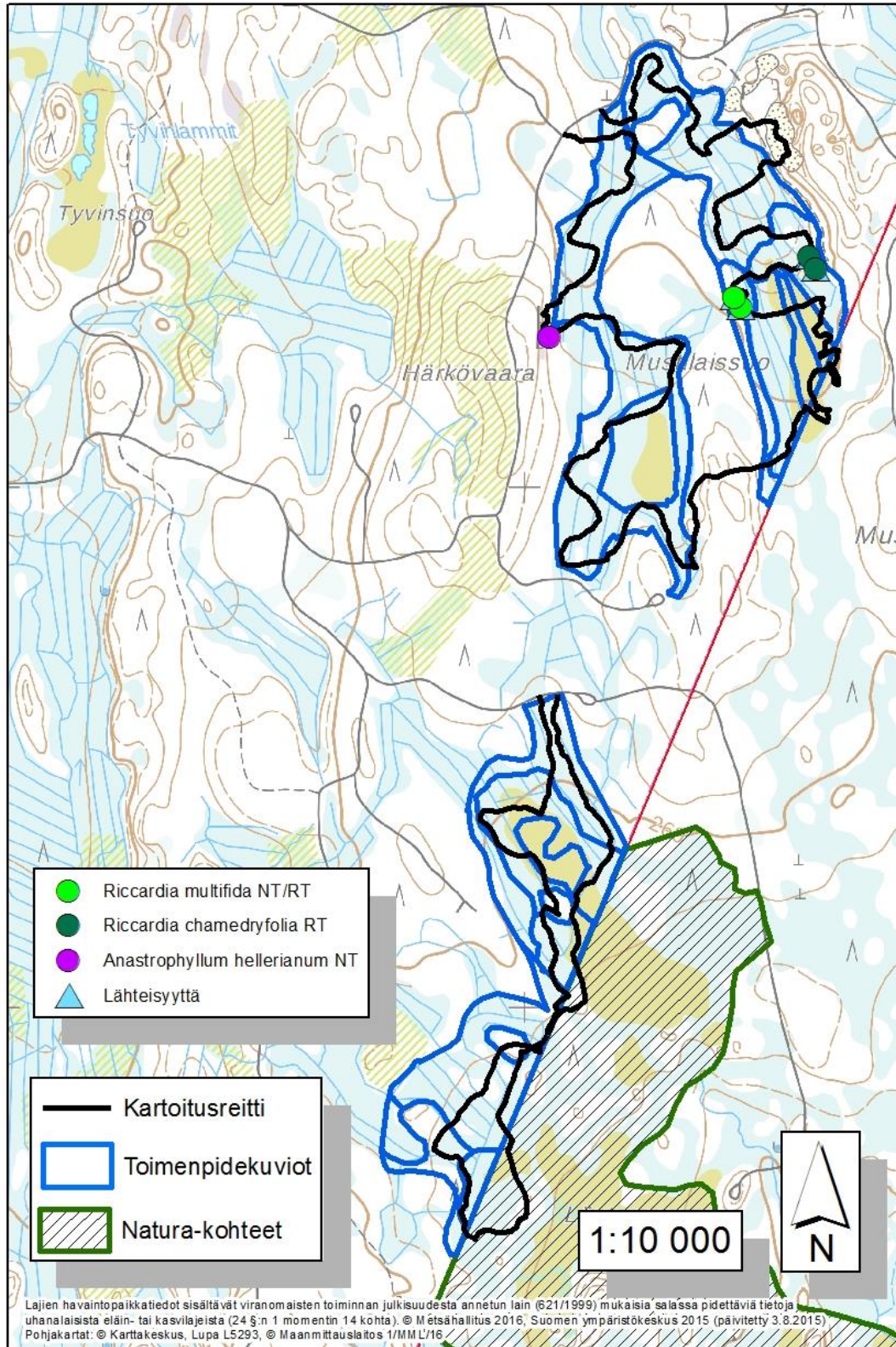
Muita kartoituksen huomion arvoisten lajien havaintoja ei ennallistamistoimet uhkaa.

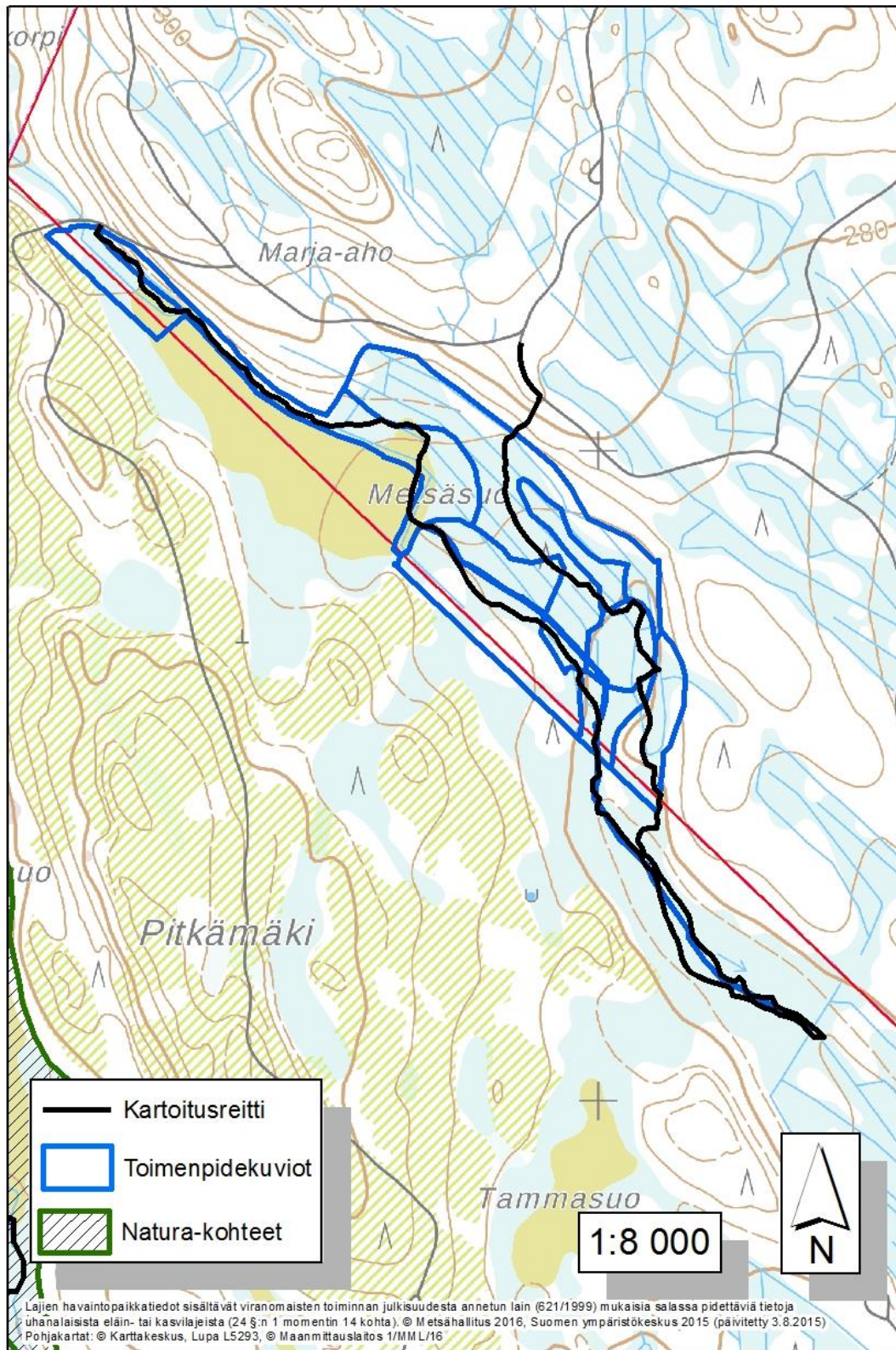
Kuva 2. Mustilaisuon osittain lettoista nevaa ja nevarämettä.

LAJIHAVAINNOT JA KARTOITUSREITIT OSA-ALUEILLA

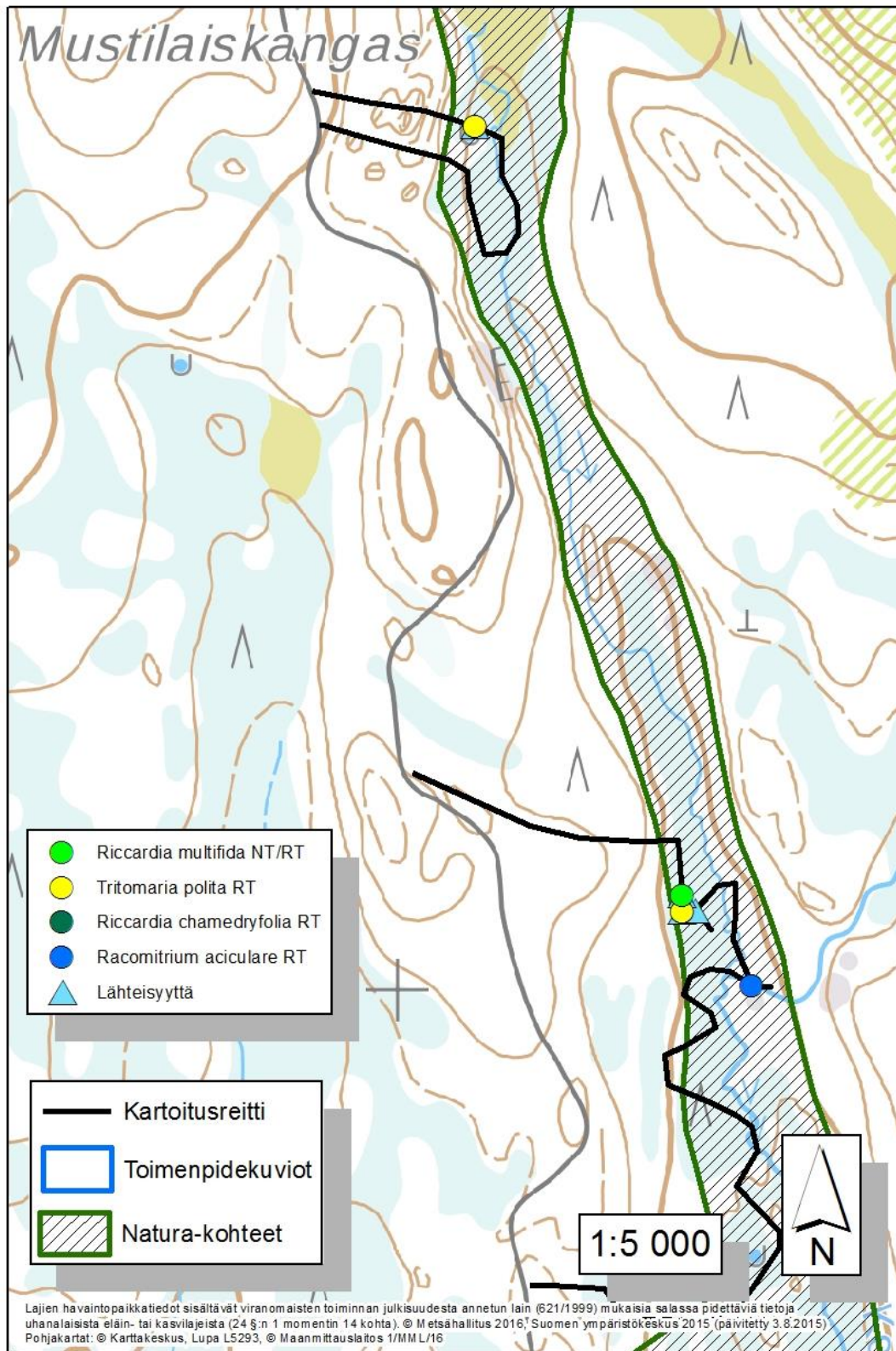
Osa-alue 1, Sotkamo

Osa-alue 2, Valtimo

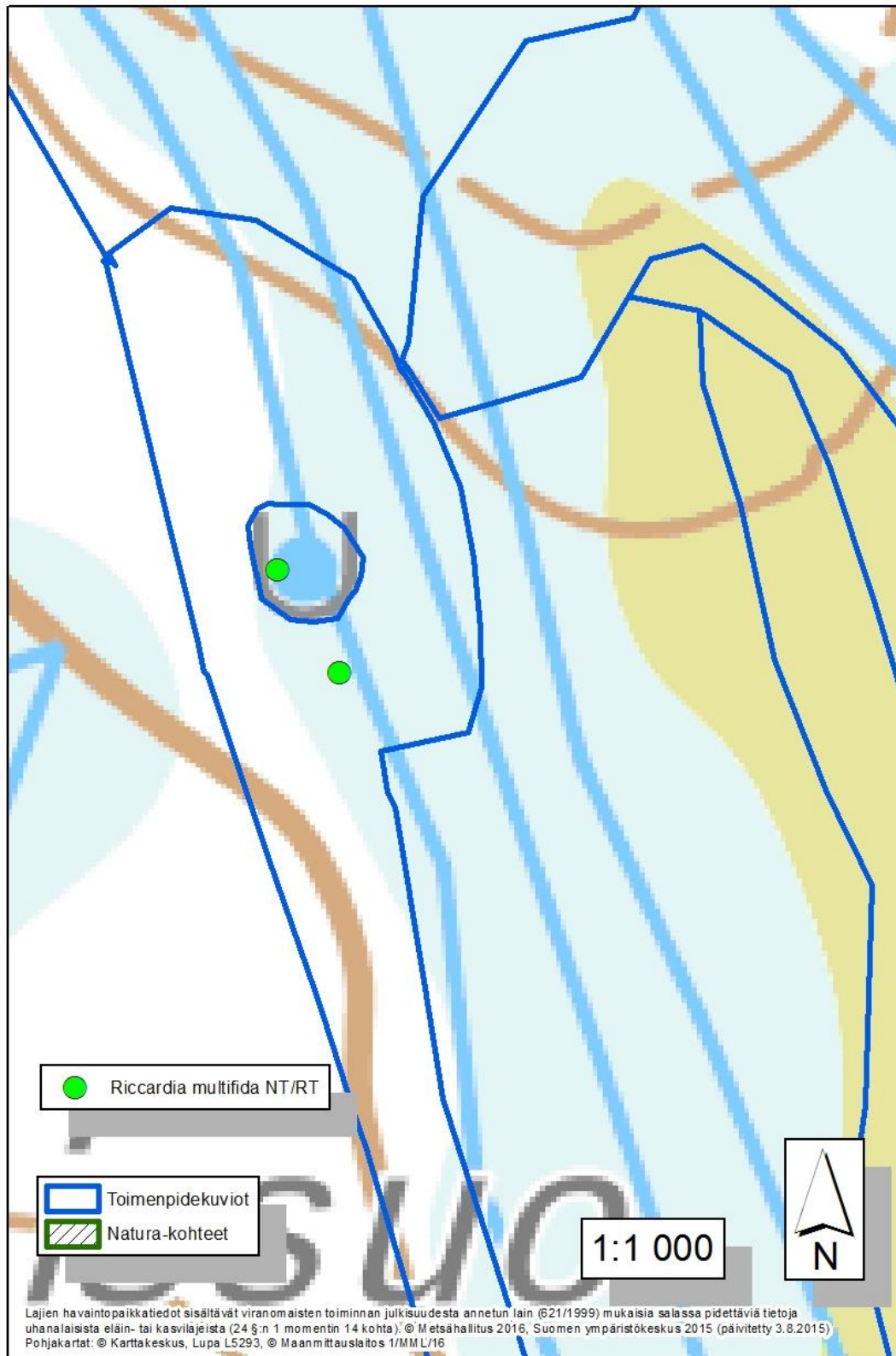

Osa-alue 3, Mustilaiskangas

LIITE 2

MUSTILAISSUON HUOMIOITAVAT LAJIHAVAINNOT

Läntisempi lähteikkö

Itäisempi lähteikkö